



Oliko *Anneli Jäätteenmäki* konna vai uhri? Harvasta hahmosta vallitsee niin vastakkaisia ja vahvojen tunteiden värittämiä mielikuvia. YP:n toimituskin on siepannut monenlaisia kommentteja ja näkemyksiä Irak-jupakasta ja erityisesti Jäätteenmäestä. Kirjattakoon tähän näkemyksistä kaksi:

”Olen usein pohtinut kysymystä, miksi joidenkin ihmisten kohdalla joko virheet annetaan anteeksi (’meidän Kauko’ ja tai ’meidän Toni’) tai vähintään niitä ymmärretään ja selitetään parhain päin. Jotkut taas eivät saa anteeksi yhtään mitään, kuten esimerkiksi Ulf Sundqvist, jonka pelkkä mukanaolo eräällä seuraamatkalla kuulemani mukaan rai-vostutti muita osanottajia. Täytyykö yleisön voida samaistua ihmiseen voidakseen olla hänen puolellaan? Kulkeeko jako herrojen ja tavisten välillä? Ylimielisten ja ’nöyrien’? Aggressiiviksi koettujen ja ystävällisten? Millä tahansa näistä jaoista Anneli Jäätteenmäki olisi häviäjien puolella. Hän ei ollut ’samanlainen kuin me muut’, vaan vallasrouva, aggressiivinen ja hampaitaan näyttävä eli siis uhkaava (harmitoman vastakohtana) eikä tunnustanut virheitään, vaan esiintyi korskeasti.”

”Anneli Jäätteenmäen vastaisuudessa oli varmasti mukana yleistä naisvihaa ja samalla erityistä Tarja Halos -kaunaa, sillä AJ sai sijaiskärsijänä niskaansa paljon sellaista aggressiota, mitä

Halosen voitto synnytti, mutta mikä jäi hampaankoloon, kun suosittua presidenttiä ei oikein ole voinut avoimesti sättää. Mutta perussyy saattoi olla siinä, että AJ koettiin liian nöyräksi ja saamattomaksi, jotta häntä olisi voitu katsoa yläviihtoon. Tulos oli jonkinlainen nurinkääntynyt aggressio: AJ:tä alettiin inhota, koska hän ei pystynyt puolustautumaan, vaan otti nöyrästi kaikki iskut vastaan. Piti olla sankari, mutta olikin tumpelotavis. Mitä olisikaan tapahtunut, jos AJ olisi kerrankin tulistunut toimittajille ja rävyttänyt: ’Ettekö te saatanan tunarit osaa verata toisiinsa Lipposen puheita Bushille ja Suomen ulko- ja turvallisuusasiain valiokunnan vastausta USA:n pyyntöön? Niiden erosta löytyisi tämän kiistan todellinen syy, jos joku teistä sopuleista vain osaisi ajatella ensin ja kirjoittaa vasta sitten!’.”



Suomen ulko- ja turvallisuusasiain valiokunta (Utva) vastasi joulukuun alussa 2002 USA:n kysymykseen, joka koski Irakin avustamista mahdollisen sodan jälkeen. USA päätti viime syksynä kokeilla ensin YK-tietä eli pyrki saamaan hyökkäykselle Irakiin YK:n siunauksen. Samoihin aikoihin USA alkoi varautua siihen mahdollisuuteen, ettei lupaa YK:n kautta tule, ja alkoi siksi rakentaa ympärilleen koalitiota, joka tukisi hyökkäystä ilman YK:n lupaakin. Siksi USA lähetti noin 50 maan hallitukselle testikysymyksen: oletteko valmiit osallistumaan Irakin avustamiseen ja jälleenrakentamiseen, jos aseellinen konflikti syntyy. Valtio, joka vastasi

myöntävästi ilman ehtoja, hyväksyi siten epäsuorasti voima-toimet myös ilman YK:n siunauksia.

Suomessa Utvan vastauksesta annettiin tiedote, joka löytyy ulkoministeriön nettiarkistosta (4.12.2002). Tiedotteen mukaan Suomi on periaatteessa kyllä valmis osallistumaan avustustoimiin, *mikäli YK niitä pyytää ja YK niitä johtaa*. Utvan kannanotto tuntuu sanovan kohteliaasti mutta selkeästi, että sodalla täytyy olla YK:n siunaus, jotta Suomi voisi avustustoimiin osallistua.

Pian tämän jälkeen Paavo Lipponen matkusti USA:han kertomaan Suomen tekemästä päätöksestä George W. Bushille. Ulkoministeriön kuuluisaksi tullut salainen asiakirja kertoi tapaamisen ydinkohdan näin (sitaatti Iltalehdestä 11.3.03):

”Presidentti Bush ylisti Suomea hyväksi yhteistyökumppaniksi ja kiitti Suomen hallitusta Irakin tilannetta koskevista kannanotoista ja liittymisestä koalitiioon. Lipponen kertoi tasavallan presidentin ja hallituksen päätöksestä suhtautua myönteisesti Yhdysvaltain pyyntöön olla mukana mahdollisen konfliktin jälkeisen Irakin vakauttamisessa humanitaarisen avun ja rauhan-turvatoiminnan kautta.”

Monin arvovaltaisain suin on vakuutettu, että Suomen ulkopolitiittisen johdon linja on Irakkysymyksessä koko ajan ollut sama ja yksimielinen. Mutta oliko se sitä jo joulukuun alussa 2002?



Suomi jäi *yleisurheilun MM-ki-soissa* kesällä ilman mitaleita. Vaikka kaikkien urheilunystä-

vien murhe oli suuri, ei syyllisiä vanhaan perfennomaaniseen tapaan liiemmin haeskeltu. Harvoja poikkeuksia oli Jari Porttilan kolumni Iltalehden urheiluliitteessä (4.9.03), jossa Porttila osoittaa syylliset nimeltä mainiten: Suvi Lindén, Kaarina Dromberg ja Tanja Karpela. Nämä kun eivät ole myöntäneet tarpeeksi rahaa urheilulle. Hän nimittäin toteaa, että Suomen opetusministeriö tukee urheilua vain 6 miljoonalla eurolla, kun Ranskakin tukee 60 miljoonalla. (Suomen ja Ranskan väestömäärässä lienee jonkinlainen ero, mutta onneksi Porttila ei takerru tällaisiin pikkuseikkoihin.)

Vastaavalla tavalla löydämme helposti syylliset Suomea viime vuodet vaivanneeseen liian alhaiseen syntyvyyteen: pääministerit Paavo Lipponen, Anneli Jäätteenmäki ja Matti Vanhanen. Lisäksi henkilökohtaisen esimerkin tasolla vain Lipposella on heistä puhtaat paperit – laskukierteen oikaisemiseksi keskimäärin kaksi lasta ei riitä, täytyy olla ainakin kolme.



*Piia Seppäsen* artikkelissa edellisessä YP:ssä (4/03) oli pieni epätarkkuus. Artikkelin mukaan Suomessa nähtiin vuonna 2002 ”ennennäkemätön mainostelevisiön uutistoimituksen selvitys lukioiden ’paremmuusjärjestyksessä’ ylioppilastutkinnossa”.

MTV 3:n selvitys oli kyllä sikäli ennennäkemätön, että toimitus teki sen itse käsityönä yksittäisten oppilaitten arvosanoista. Mutta vastaavanlainen lista – tosin eri tavoin laskettu – näki päivänvalon Helsingin Sanomissa jo 1994, jolloin lehti pyysi ja myös sai ylioppilastutkintolau-

takunnalta atk-muodossa tutkintorekisterin. Silloinen VTKK ajoi lukiot järjestykseen yleisarvosanojen keskiarvon mukaan ja Hesari ”vain” julkaisi listan. Listan ohessa oli laaja juttu, jossa lukioiden arviointia yhden mittarin perusteella pohdittiin monelta kannalta. Siinä ”parhaitten” lukioitten rehtorit sanoivat, että olisikin tempu tehdä ”hyvästä materiaalista” kovin huonoa. Juttu herätti tuolloin valtavasti huomiota, sillä ennen ei moista ollut julkaistu. Ja ainakin Helsingissä koulut innostuivat tutkimaan tarkemmin lukioittensa tuloskeskiarvoja ja oppilaitten sijoittumista korkeakouluun.

Tämän jälkeen yo-lautakunnan julkisuuslinja jälleen muuttui. HS on sittemmin pari kertaa anonut lautakunnalta, voisiko se uudestaan julkaista vastaavia koulukohtaisia tietoja, jotta mahdolliset vaihtelut tulisivat esiin. Valmiin listan osalta vastaus on ollut kielteinen, sen sijaan yksittäisten oppilaitten arvosanatiedot paperilla olisivat lautakunnassa saatavilla, – ja niistä MTV 3 siis itse vuosina 2002 ja 2003 laski koulukohtaiset tiedot.

Viranomaisten kielteisen kannan takana on pääasiassa pelko, että listat leimaavat koulut hyviin ja huonoihin. Kyseessä on kuitenkin verovaroilla kustannettujen laitosten julkinen tieto. Eikö ne pitäisi julkistaa tasapuolisesti myös tavallisten ihmisten tietoon? Sisäpiirihän ovat ne aina tienneet. Sitä paitsi sittemmin on tullut julkisuuslakikin.



Geriatrician erikoislääkäri ja Stakesin erikoistutkija *Harriet Finne-Soveri* on aloittanut Suomen

Lääkärilehden kolumnistina. Ensimmäisessä kolumnissaan (SL 38/03) hän kertoo, mistä kaikista syistä hänestä tuli geriatri. Yksi oli tällainen:

”Tai sitten kaikki johtuikin sattumasta, joka heitti minut isovanhempieni hoiviin pienenä. Tunnen muutamia muitakin tällä tavoin kummallisesti vinoon menneitä, joilla on lapsuudessa ollut joku merkityksellinen keski-ikä ohittanut ihminen. Asianomaisen kasvaessa ja kypsyessä tämä ihminen on siinä sivussa hiljalleen ikääntynyt. Sitä elävästi tajuaa ikääntyvän olevan sama henkilö, jonka on aina tuntenut. Sisältö ei pilaannu, vaikka paketti rypistyy päältä. Hänelle haluaa parasta maailmassa. Jos on aloitteleva lääkäri, antaa mielellään osaamistaan. Varsinkin kun vastavalmistuneen voimaintunossaan osaa ja tietää kaiken. Miniannos haloperidolia (0,5 mg/vrk) kajautti dementiaa sairastavan isoäitini sellaiseen akatisiaan, että neljän lääkkeen koronaaritauti parani laakista (onko kukaan muuten tutkinut mini-neuroleptin vaikutusta koronaarien siistytymiseen??). Mummeli paapersi kilometritolkulla päivät yöt ilman nitron nitroa. Eikä äitini saanut häntä rauhoitetuksi muuta kuin istumalla hänen päällään. Oire tosin alkoi helpottaa parkinsonististen sivuvaikutusten saadessa ylivalan ja jäykistäessä ikiliikkujan takaisin vuoteeseen. Ensimmäinen geriatrisen työn tulokseni oli Suomen notkein rautakanki – ja ihan itse aiheutettu.”

Vaikkei välttämättä tietäisikään, millainen tila on ”akatisia”, lujaa on selvästi mennyt. Ei ihme, että työ on Finne-Soverille sen jälkeen ollut ”sairaan mielenkiintoista”.